

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Довгинцівського районного суду міста Кривого Рогу
Дніпропетровської області
08.05.2024

м. Дніпро, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08 травня 2024 року групою НПМ здійснено відвідування Довгинцівського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бібля Вікторія Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Лиженко Дмитро Сергійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Крупій Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Ніколенко Дар'я Миколаївна, голова суду (на посаді з червня 2023 року).

Глушаниця Дмитро Іванович, керівник апарату суду (на посаді з 2009 року).

Островерх Тетяна Володимирівна, заступник керівника апарату (на посаді з квітня 2011 року).

Під час роботи групу НПМ супроводжувала та надавала інформацію заступник керівника апарату Островерх Т.В.

З боку керівництва суду перешкод на шляху потрапляння до будівлі установи не було. Керівник апарату суду сприяв роботі групи НПМ.

Довгинцівський районний суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області розміщений за адресою: вулиця Леоніда Бородича, будинок 3, місто Кривий Ріг, 50086.

Суд з 1980 року до теперішнього часу знаходиться в п'ятиповерховій будівлі (колишня будівля гуртожитку) та займає перші три поверхи (фото 1).

Одночасно, в цієї ж будівлі знаходяться Довгинцівський районний відділ Криворізького міського управління МВС України в Дніпропетровській області, Довгинцівський відділ державної виконавчої служби у місті Кривому Розі, Криворізька східна окружна прокуратура.

На вході до суду є вивіска із зазначенням повної назви суду (фото 2).

Судочинство у суді здійснює 4 судді та наявні 5 вакантних посад суддів.

Штатна чисельність апарату суду складає 39 штатних одиниць. На момент відвідування у наявності 4 вакантні посади державних службовців.

У суді облаштовано один центральний вхід для відвідувачів.

Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення при вході передбачена кнопка виклику працівника суду, оголошення про наявність даної кнопки продубльовано шрифтом Брайля (фото 3).

Наявна система відеонагляду в коридорах установи та по периметру зовні будівлі. Інформація, отримана з камер відеонагляду, зберігається протягом місяця. В конвойному приміщенні наявна одна камера відеонагляду.

Будівля суду обладнана автоматичною пожежною сигналізацією та охоронною сигналізацією (фото 4).

У приміщенні встановлені інформаційні стенди з необхідною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів (фото 5). Є актуальна контактна інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та про способи звернення у разі порушення прав та інтересів людини і громадянина.

Для здійснення правосуддя суд має канцелярію, архівне приміщення, конвойну кімнату, 5 залів судових засідань, із яких у 4 є можливість розгляду кримінальних справ, де підсудні (засуджені) перебувають під вартою.

Зали судових засідань для розгляду кримінальних справ облаштовані стаціонарними кабінами для підсудних (засуджених) із металу та захисного органічного скла (фото 6), необхідною комп'ютерною технікою, меблями, кондиціонерами, суцільно загартованими вікнами (фото 7). Є можливість проведення судового засідання у режимі відео конференції.

Проводиться знезаражування залів судових засідань та конвойного приміщення (в наявності 5 бактерицидних ламп).

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припиненні таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області (фото 8). На центральному вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів.

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам, працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області та працівники суду мають аптечки з необхідними ліками та медичними матеріалами (фото 9).

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2022-2023 років не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не було.

Конвойне приміщення облаштоване на другому поверсі будівлі. В наявності дві камери для тримання підсудних (засуджених) розміром по 4 м² кожна та три камери розміром по 2 м² кожна. На виконання п. 6.5.2 ДБН в приміщенні конвою облаштовано санітарний вузол для підсудних (засуджених) (фото 10). Забезпечено доступ підсудних до питної води (фото 11). В камерах проводиться прибирання.

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснює батальйон конвойної служби № 2 Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області. Конвоювання здійснюється спецтранспортом.

Конвоювання підсудних здійснюється з першого на другий та третій поверхи сходами та коридорами загального користування. Від спецтранспорту до конвойного приміщення конвоювання здійснюється через єдиний центральний вхід до суду. На момент відвідування суду в конвойному приміщенні був 1 підсудний. Скарг та зауважень на неналежні поведження з боку працівників суду від підсудного не надходило.

Попереднє відвідування НПМ суду проводилося працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 03.08.2020. За наслідками були надані наступні рекомендації.

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Дніпропетровській області:

визначити потребу Суду щодо забезпечення доступу будівлі Суду для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (встановлення пандусів, оснащення залів судових засідань та санітарних кімнат);

забезпечити організацію проведення збору та дезінфекції використаних засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри, тимчасове зберігання та утилізацію медичних відходів в Суді відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами»;

визначити потребу Суду щодо забезпечення засобами індивідуального захисту та безконтактним термометром.

Головному управлінню Національної поліції в Дніпропетровській області: вжити заходів щодо унеможливлення створення перешкод для здійснення відеофіксації приміщення для конвою представниками роти БКС №2 ГУНП в Дніпропетровській області.

Довгинцівський районний суд міста Кривого Рогу Дніпропетровської області:

забезпечити проведення температурного скринінгу персоналу, відвідувачів суду та підсудних із відповідною фіксацією результатів вимірювання температури;

вжити заходів для усунення недоліків, виявлених комісією під час проведення обстеження технічної укріпленості приміщення суду та оснащення залів судових засідань;

укомплектувати аптечку, яка знаходиться в приміщенні конвою, необхідними лікарськими засобами; створити умови для участі в судових засіданнях маломобільних груп населення та обладнати приміщення суду відповідно до ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

забезпечити організацію проведення збору та дезінфекції використаних засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри, тимчасове зберігання та утилізацію медичних відходів в Суді відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних

санітарно протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами»;

забезпечити наявність графіків кварцування то облік використання.

На момент чергового відвідування частково були усунути порушення, в тому числі, забезпечено охорону та підтримання громадського порядку за допомогою працівників територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області; в конвойному приміщенні встановлено камеру відеонагляду; регулярно проводиться знезаражування залів судових засідань.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 25 Загальної декларації прав людини, ст. 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН), передбачено, що у будівлі суду повинно бути три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

На день відвідування в установі наявно 4 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, відповідно у суді має бути облаштовано 12 камерних приміщень. Натомість в приміщенні конвою облаштовано 6 камер з металевими загородами для тримання підсудних (засуджених). Це порушує можливість роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою (фото 12).

4 камери для тимчасового перебування підсудних (засуджених) в конвойному приміщенні мають площу близько 2 м². Інші 2 камери - мають площу близько 4 м².

Вищевказані порушення є приводом до подання заяв проти України до Європейського суду з прав людини. Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і № 60980/14 від 4 жовтня 2016 року) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом іншими підсудними. За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

2. В конвойному приміщенні відсутні оглядове віконце на входних дверях приміщення, металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів. Приміщення для конвою потребує ремонту та прибирання (фото 13).

3. В конвойному приміщенні є туалет для підсудних (засуджених), який потребує ремонту та заміни сантехніки (фото 14).

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

4. У порушення вимог п. 6.5.2 ДБН, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином

з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 21 Конституції України).

5. У порушення вимог п. 11.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово- комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на першому поверсі відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

6. Доступ маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних обмежений доступ до будівлі суду, неможливий на поверхи будівлі, де розміщені зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, через відсутність пандусу або підйомного механізму (фото 15), що є порушенням п. 6.1.2. та 6.3 ДБН Інклюзивність.

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

7. Тимчасове укриття в суді не облаштовано, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. Окрім цього, працівники та відвідувачі наражають себе на небезпеку під час

оповіщення сигналу повітряної тривоги продовжуючи перебувати у приміщенні суду або на підвір'ї; судові засідання переривається на сигнали повітряної тривоги за бажанням учасників процесу.

8. У порушення вимоги п. 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, в приміщенні суду не забезпечено ізолюваний маршрут конвоювання підсудних (засуджених) з спецтранспорту до конвойного приміщення та з конвойного приміщення до залів судових засідань здійснюється загальними сходами та коридорами, відкритими для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду (фото 16).

9. Бокс або загороджена територія для заїзду спеціального конвойного автомобіля відсутній, що порушує вимоги п. 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.

10. У порушення п. 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та соціальною радою ООН та п. 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджені Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987 та вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 в залах судових засідань відсутній доступ до питної води підсудними (засудженими) та інших учасників процесу; у конвойній кімнаті відсутній одноразовий посуд для питної води підсудним (засудженим).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Дніпропетровській області:

1. Розглянути можливість обладнання будівлі суду найпростішим укриттям.
2. Обладнати конвойне приміщення відповідно до вимог пункту 6.5.3 ДБН, пунктів 9, 10, 12, 13, 14, 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в

судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, пунктів 3, 11, 3.12, 3.13, 3.14 Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в ОВС України».

3. Вирішити питання проведення ремонту санітарної кімнати у конвойному приміщенні та заміни сантехніки.

4. Терміново вирішити питання забезпечення доступу до питної води в залах судових засідань та наявності у конвойному приміщенні одноразового посуду для питної води.

5. Вжити заходів щодо облаштування санітарного вузла для користування маломобільними групами населення.

Довгинцівському районному суді міста Кривого рогу Дніпропетровської області:

1. Обладнати у приміщенні суду кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).

2. Розглянути можливість розробки ізольованого маршруту конвоювання підсудних (засуджених) від спецтранспорту до конвойного приміщення та від конвойного приміщення до залів судових засідань.

3. Вжити заходів щодо запобігання порушенням, які можуть призводити до порушень прав людини.

Додаток: фотоматеріали на 8 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Вікторія БІБЛЯ

Фотоматеріали до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

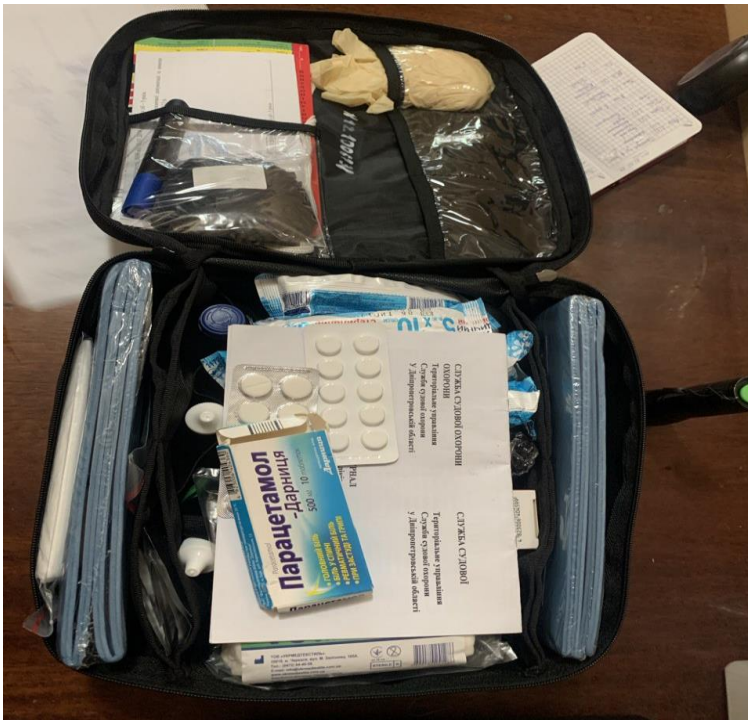

Фото 10

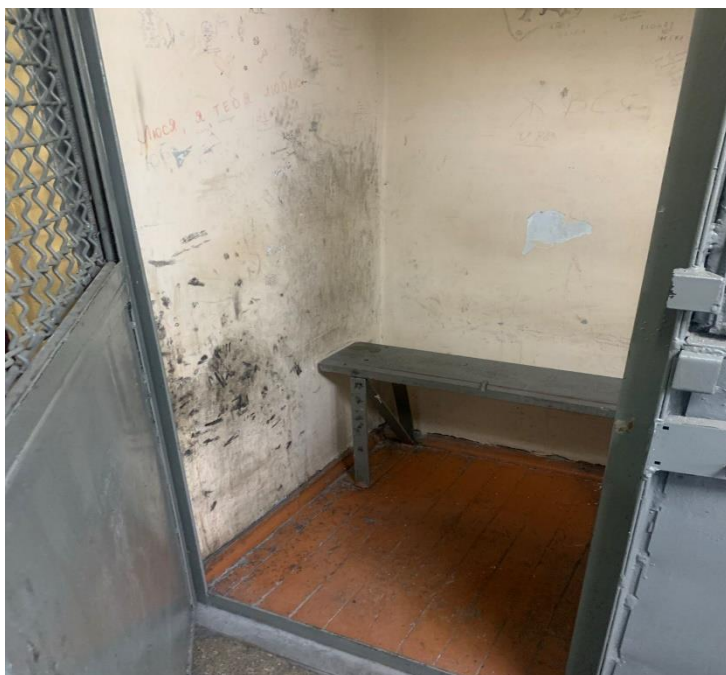
Фото 11**Фото 12****Фото 13**

Фото 14

Фото 15

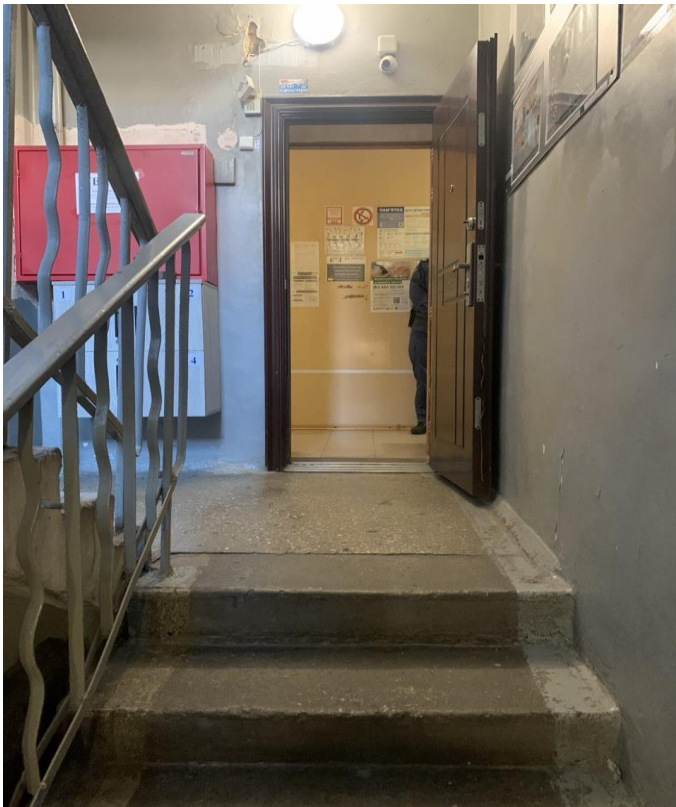

Фото 16

